

POMAHAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOW

10. číslo

Budyšin, oktobr 1955

Lětnik 5

Bibliske rozpominanje Chrystus je za nas tu

Math. 8, 14-17

Je to cyle krotka stawizna, kiž smy s'yšeli. Ale wjele za njej steji. Z přenja cyle dołhe čłowjeske žiwjenje. Zawěsće je přichodna mać Pětra. wo kotrejž so tu reči, stara žona byla. A potom stawizny cyleje starosće a nuzy čłowjestwa, dokelž ci chori, kiž so tu přinjesu Chrystusej, su jenož džěl toho njeskončného čaha hubjenstwa, kiž so we wšěch lěstotkach přez swět wleče. Ale za tutymi słowami hišće wjele wjace tči: štož smy slyšeli, skonči so ze słowom profety. Z tym je jasne, zo to, štož so tu w tajkej krotkej sadže wupraja, saha wročo daloko přez tutu hodžinu, w kotrejž je so wuprajiło. Wono je so dołho přihotowało přez wolu našeho Boha.

Žanu ze stawiznow noweho testamenta njesměmy ze zwiska torhać. do kotrehož sluša. Wone steja přeco před nami jako zaměr zboža, kiž je naš Boh za nas přihotowa po swojej mudrej woli; tuto pak so započnje hižo před našim časom we wěčnosti: to je započatk — a kōnc? Wono so přeco méri na jedneho, wo kotrymž naš ewangelium reči, na Chrystusa. Wo Chrystusu, jenož wo nim, reči tuta stawizna, kiž smy slyšeli. To pak, štož wona wo nim wupraja, je to najdlěše, štož može so jenož wuprajić. Wono wopřimuje cyly wobsah biblije a ma plaćiwosć za wšě časy hač do poslednjeho dnja stawiznow tutoho swěta, haj samo

skutkuje přez tuton cyly čas hač do wěčného žiwjenja. Je to woprawdže dolha stawizna. Ale jeje wobsah da so wuprajić w jednej krotkej sadže, kiž so dale rozjasnja w dwěmaj sadomaj:

Chrystus je za nas tu

1. ze wšej swojej mocu, z kotrejž won naše čez na so bjerje;
2. ze wšej swojej mocu, z kotrejž won naše čez wot nas bjerje.

I.

Koždy, kiž tuton staw wot započatka hač do konca přečita, dyrbi dopoznać, zo ma naš Knjez Jezus Chrystus chwile za wšitko naše hubjenstwo, kotrež zetka. Z přenja: wōn widži wusadneho, potom reči z wojskim hejtmanom choreho holca dla, a potom přińdže naša stawizna. Knjez přińdže po wupjelnyem dnju do doma Pětra, ale wōn njemysli na swój měr, dokelž tam leži přichodna mać jeho wučobnika, a tam su ci druzy chori a wobsydneni, kiž so přinjesechu před chěžu. Woni přińdu pozdže, je hižo nōc. Do schowanja slōnca bě po židowskim zakonju zakazane choreho nosyć, dokelž bě sabat. Ale hačrunjež je hižo nōc, ma čas za wšitkich, kaž je tež w zašlych dnjach čas měł za wšitkich. Nikoho nje wotpokazuje, dokelž njeměl

chwile. „Žana chwila“, tutej słowe, kiž wobknježitej přitomosć, wōn njeznaje. So njestawa, zo by jednemu, kiž chce jemu wutrobu wusypać a jemu přinjesć cyly žalosć svojego žiwjenja, prajil: „Rěč skrótk!“ Nē, tež w tutym zmysle njeje tuta stawizna krotka, kiž smy s'yšeli. Nic jenož mješiny abo hodžiny, ale cyle naše žiwjenje ma chwile za nas, a to změje tež za tych, kiž po nami přińdu, kaž je to tež za našich prjedownikow měl. A tež toho so njetrebamy bojeć, zo by to činil kaž čłowjekojo, zo by nam rěćeć dał a při tym na něšto druhe myslil. Kaž w domje Pětra, hdžež njemysli na sebje, abo na tak wažne rozwučowanje svojich wučobnikow, ale hdžež bě tam jenož za te hubjenstwo, kiž tam widžeše, tak je z cylym svojim byćom za nas tu.

Čehodla tajki je, je cyle jasne. Hdyž ma što z nas přewjele začišćow, hdyž přewjele čezkeho na njeho přińdže, potom je njeměrny a praji, zo nima chwile, potom zwrěšća čuwy. Hdyž lékař cyly džen, cyly tydžen, přeco jenož chorosć a hubjenstwo před sobu widži, potom trjeba mēr na wječorach a swjatyh dnjach, zo by swój mēr zaso dostał. Jezus to njetrebja. Wōn wuprestrěwa ruce a cyly žalosć swěta jenož njewidži, ale na so bjerje: Pojće sem ke mni wšitcy, kiž sće sprocnj a wočeženi. Won to može, dokelž je sylniši

Hrono na mēsac oktobr 1955:

Džeržmy poznać nadžije a njemotajmy so, přetož swěrnj je tōn, kiž je slubil.

Hebr. 10, 23

hač cyla ža'osc swěta, tež najčeše jeho njemože přemóc. Zenje njeje te hubjenstwo, kiž widžeše, jenož wobhladował, přeco měješe jako wotmołwu skutk. pokazku swojeje mocy. Z kralowskej moci, kiž ma wot Wotca, jedna.

Hdyž snadž tež zdžěla myslimy, zo je naše prošenje podarmo — ale my krótkowidžacy čłowjekajo, kotrychž žiwjenje je tak krótko, njerozumimy jemu, hdyž praji: Moja hodžina njeje hišće přišla, moja hodžina tu hišće njeje — wón je tola za nas tu. Runje w tutym času, hdyž čakamy, nanajsyljšo skutkuje na znutřkowneho čłowjeka.

Te džiw, kiž Jezus na chorych čini, widžimy pak w ewangeliju we wosebitym swětle. Wone staja jeho do zwiska z wulkim 53. stawom Jezajasa, kiž reči wo čerpjenjach Božeho wotročka. Nic hakle puć na križ, nic hakle hodžiny wot Getsemane a Golgaty činja jeho Božeho wotročka, kiž našu chorosc njeje a naše čerpjenja na so bjerje. Cyle žiwjenje Jezusa, cyle jeho skutkowanje, wšě jeho džiw chce dža jenož to jedne, jeho stajic pod čerpjenja tutoho swěta. Hdyž zetka čertowstwo tutoho swěta we złym, potom so njestroži, zo tutón swět, wot Boha derje stworjeny, je padnył tak hluboko, wón so njestroži teje karikatury, kiž je čert z Božeje stwórbu činił, wón čerpi pod tym hač do poslednich hlubokoscow swojeho byća. Hdyž widži čłowjekow, Bohu k podobnosci stworjenych, kiž bychu dyrbjeli za to byc, zo Boh kaž nan z nimi reči, a zo so modla kaž džěci k njemu, potom so njestroži toho, štož je na nich přišlo do hubjenstwa, žalosce a dželenja wot Boha jako scěhwk wotpada wot Wotca, ně, potom jich widži jako swojich bratrow a swoje sotry a čerpi z nimi. Njeje to sobuželnosć, kaž my to znajemy pola čłowjekow. Je to sobučerpjenje hač do wutroby. Tohodla njeje wón kročil po wyšinach čłowjestwa. Wón njeje w blyšču šol přez tutón do nuzu a smjerce wotpadnjeny swět, ale je šol přez hlubokosc čłowjeskeje winy a čłowjeskeho dońta. Wón je jako rjek napřečo stupil nuzu swěta. Jeho wulkosc wopokazuje so w niskosci, w kotrejž jako wotroček Boži na so bjerje nuzu tutoho swěta. To je přičina za to, zo ewangelijon přeco zaso wo tym reči, zo je wón skutkował mjez

wusadnymi, wobsydnyjenymi, slepymi atd.

Cy y zmysl žiwjenja Wumožnika we tym leži, zo jenož njewidži hubjenstwo swěta, ale zo je přišol, zo by pomhał. Te džiw, kiž wón skutkuje, a te rany, kiž wón dostawa cyle swoje žiwjenje, slušeja hromadže. Hdyž wón džiw čini, wón z čłowjestwom čerpi, a w jeho ranach widžimy wulku džiwnu lubosc Božu. Njeje to tak, zo jeho čerpjenje jenož saha wot kónca jeho žiwjenja jako Wumožnika hač do stanjenja — njeje to jenož jedna krótko epizoda. Je to dolha stawizna, kiž wobsaha cyle jeho žiwjenje. Cyle jeho žiwjenje je čerpjenje. Je to dolha stawizna Božeje lubosce. Boža lubosc je za nas tu runje tak, kaž wón ze wšej swojeje moci je tu za nas, zo by na so wzal wšě naše čeze.

II.

Jeho skutkowanje jako Wumožnik, při kotrymž čerpi, přinjese nam woprawdže pomoc. Chrystus je za nas tu ze wšej swojeje moci, z kotrejž wón naše horjo wot nas bjerje. Štož naš staw wot započatka hač do kónca přečita, tón dopoznaje, zo chce Boh swětej pomhać. To je z přenja tón wusadny — wón jeho wustrowi — potom wotroček wojskeho hejtmana z Kapernauma, w tym, zo hišće hromadže reča, je hižo strowy — potom přichodna mać Pětra, jej so pomha, zo može hnydom po tym při blidže služic — a na kóncu zle duchy z wobsydnyjenych wujědu. A potom hišće tón wulki džěl njemjenowaných, kiž so přinjese před Pětrowu chěžu. Tež woni wjace njetrjebaja čerpic. Wón je tu za wšitkich. Ze svojim skutkom jich čwile wot nich bjerje. Wón nječini jenož jedyn džiw, kaž druzy, wo kotrychž swětowe stawizny tam a sem powědaja. Ně, je to něšto cyle hinašeho, to wosebje widžimy pola swj. Lukaša, hdyž nam powěda wo wustrowjenju přichodneje maćerje Pětra. Tam Chrystus wojuje z chorosc. kaž z njepřecelom. Wón přeco widži za wšěm złym a za wšej ža'oscu grimasu toho, kiž je so stal přez swoje zawjedženstwo z knjezom swěta, a kiž nětko přeco wjace hubjenstwa na swět přinjese. Je to dolha stawizna winy a škody čłowjestwa. Dokelž je wón jenički z tych, kiž su přez swět šli, kiž so njeje poklonil spytowarjej, ani małego wokomika nic, tohodla ma jako jenički moc nad

nim, a tež tohodla njemože nam ničo druhi pomhać, chiba jenož wón sam, dokelž smy zwjazani na Knjeza tutoho swěta. Wón je tu za nas ze wšěm svojim skutkom, z kotrymž naše čeze wot nas bjerje.

Naša stawizna pokazuje wšelake puće, kak wón to čini. Pola přichodneje maćerje Pětra to tak čini, zo jeje ruku přimnje, a lědma je ju přimnył, tak so hižo wustrowi. Ruka našeho Knjeza přeco skutkuje. Njemožemy to přeco widžec, kaž tuta chora. Husto dosć so to hinak stawa. Hdyž ničo wjace nječujemy, potom wón nas wodži. Hač to pytnjemy abo nic, jeho ruka přeco skutkuje. Jeho ruka je za nas tu, to dosaha nam.

Wusadni, kiž so wječor přinjesechu před Pětrowy dom, njeje ze swojeje ruku wustrowił, ale ze svojim slowom. Wón pomha ze svojim slowom, dokelž jeho slowo njeje slowo slabeho čłowjeka, ale jeho slowo je wěcnje mocne, kaž Boh to reči. Te slowo, kiž Boh reči, skutkuje. Ze slowom je stwórił swět, a chaos z tym zřadował. Z tajkimi slowami je Jezus za nas tu, a tohodla može wón nas wswobodžic wot wšeho zleho. Cyle njewotwisny je při tym wot čłowjekow: Ewangelijej Marka a Lukaša powědatej, zo su jeho wo to prosyli, kaž tež druzy chori, kiž su k njemu přinjesli, bjez slowow, jenož dolhi puć po schowanju slónca su woni přewynili a krič wo pomoc za chorych bě dosć. Dobroprošenje w cyrkwi za chorych, jatych a za wšěch, kiž čerpja na tutym swěće, ma zawěšće wulki wuznam, ale to rozsudžace njeje. Může so na koždy pad tež tak stać, kaž tu w ewangeliju Mateja, zo wón cyle sam černojenja widži, zo bjez próstwy zapřimnje ze swojeje wumožacej pomoci. Rozsudžace je to, zo ze wšej swojeje skutkownosću, z přemóžacej moci přez demoniske moci tutoho swěta wot nas bjerje naše čeze, hdyž wón chce.

Rosudžace je to, štož Matej praji na kóncu našeho ewangelija. Wón njepomha jenož tak, zo čini někajke skutki, kiž su mjez sobu njewotwisne, ale nam pomha, zo svoje cyle žiwjenje staja pod horjo swěta, wot započatka hač do kónca, wot žloba w Betlehemje hač do kónca na Golgata. Wón stupi pod nuzu tutoho swěta, tak

zo so h'owny nadběh přečiwnika na njeho měri. Wón pomha přez swoje čerpjenje w tym, zo ćeže swěta na so bjerje. Nic pak tak, zo bychmy wuchowani byli přede wšěm horjom swěta. Runje nawopak. Wón je prajił, zo maja jeho naslědnicy hić puć křiža. Jeho wulki japoštoł, kiž je dyrbjal pře-trać njesměrnje wjele nuzy, kotrehož su přesčěhali, kiž je był chory a wosamočeny, je tola wosrjedz nocy widžo hižo smjerć před sobu chwalebne kěrluše spěwał. Runje kaž by chcył naš Knjez z tym pokazać, što može wšo na jedneho křesćana čakać. Wón je wědzał: Knjez je blisko. wón je za nas tu, wón je wšě naše ćeže na so wzal a přez to za nas wjace njejsu čězke. Wón je za nas tu, kiž je pokleče swěta na našim městnje nosyl. Přeco zaso poka-

zuja nam stawizny křesćanstwa to same, a to su woprawdže dolhe stawizny. Hdžež křesćenjo čerpja, tam je to cyle hinak hač tam, hdžež so ta nuza bjez Chrystusa čerpi. Štož je widzał smjerć chorych, a tola chwalebne kěrluše spěwacych ludži we wustawach Bodelschwingha, tón to wě. Njeje to žane pobožne prajenje, štož tu prajimy, je to wěrnosć: Wón je za nas tu ze wšej swojej mocu. z kotrejž wón naše ćeže wot nas bjerje.

Chrystus je přišoł tu za nas na swět. Štož može to wobswědčić, tón je na swěće po'neje hidy, nje-měra, žalosće a bědy stróštny čłowjek. Smy stawy jeho wosady, smy žiwi we wěstosci: Knjez je za nas tu, kiž ze wšěm svojim skutkom naše čerpjenje na so a přez to wot nas bjerje. Hamjer

Prédowanje na 13. njedzelu po swj. Trojicy z knihi: „Sein Heil und Gnaden“. Přel. stud. theol. Gólc.

Přispomnjenje redakcije

Džensniše dospołne prédowanje hodži so derje na čitanskich Božich službach wužiwać. Tohodla njech sebi jo farstwa derje scho-waju. Chcemy druhdy tajke přédowanje wozjewić, zo bychmy wěsty wuběrk na nowych přédowan-jach měli, hdyž dyrbjaja raz lajicy fararja na kemšach z wučitanjom přédowanja zastupować.

EBEN - ECER / Serbska kolonija w Awstraliji

„Wostań w kraju, to ći praju!“ To je slowo Handrija Dučmana po 37. psalmje, hdžež w 3. štuće stej „Wostań w kraju a žiw so po prawdže“. Naši serbscy wótojo pak njejsu so přeco po tym měli. Runje w času před sto lětami je wjele swěrných Serbow z domizny wupućowalo. Kóždy wě, zo je so starolutherski farar Jan Kilia n ze swojimi přiwisowarjami do Teksasa w Americe přesydlił. To so sta w léce 1854. Wot 1844 hač 1855 pak su Serbja tež do Awstralije wupućowali.

Njehamy jim to porokować. Mějachu k tomu swoje přičiny. A tež w cuzbje su sebi swoju narodnosć, rěč a wěru dolhi čas zachowali. Njeběchu to najhubjeńši synojo našeho luda. Što pak je jich pohnulo, swoju domiznu wopuścić a přez morjo do cuzby hić? Drje běchu hospodarske wobstojnosće sobu na tym wina. Jako so po 1854 džělo zaso lěpje plaćeše, zastachu tež wupućować. Ale tute hibanje měješe zdobom nabožne přičiny. Runje tući wupućowarjo słušachu do nabožnje zbudžených Serbow, kotřiž so wjele ze Swjaty-m pismom zaběrachu. Tak běše na příklad w Rašowje žiwy čestny bėtnarski mištr Liška, nan derje zaslužehého Hodžijskeho kantora Pětra Liški. W domje bėtnarja so kóždy tydzěń wjele muži a žonow zhromadží, zo bychu z nim w bibliji čítali a ju dali

wot njeho wuk'adować. Wosebje zaběrachu so z profetiskimi knihemi. Myslachu sebi, zo na němski wótny kraj čězke njezbožo čaka, a wobzamknychu wupućować. Ale hdžež?

Handrij Kerk běše tehdom scěhowace basnił:

Ći pomhaj Boh, mój přećelo,
što sedžo myslíš hluboko?
Chceš wotsal přeć a njewěš hdže,
ja wěm ći kraj, hdžež zbožo kće!

A w Australija ći lubozna
dosć wjesela a zboža da
a wšěm, kiž samsnej mysle su,
wopuścić zemju narodnu.

Tam budžemy we bratrowstwje
kaž knježa žiwi hromadže,
tak nichtón dawki nježada,
tam rjane plody rosćeja.

Njebě to woprawdže wabjace? A njemožemy z toho derje spoznać, što jich nuzowaše, domiznu wopuścić? W lětach 1844 hač 1848 běchu jenož jednotliwi, kiž do Awstralije jědžechu, přeni běše Rodowski wětrnikar Jan Rychtar. Wot léta 1848 sem pak započachu hromadže wupućować. A tak běše hač do léta 1855 šěsć wulkich wupućowanskich čahow, kotrejž so ze serbskeje domizny přez morjo do dalokeje Awstralije hibachu. So

zasydlichu w južnym džěle kraja w bliskosci Melbourn a Adelajdy. Kemši chodžachu swěru do Bethanije, do Gnadenthala abo předewšěm do Eben-Ecera, wosadow wot Ochranowskich bratrow založených. Na tamnišich pohrjebnišćach namakaš hišće džensa kamjenje z jich mjenami a z hrónčkami w serbskej rěči.

Tež w cuzbje wuznawachu so jako Serbja a čujachu so zwjazani z domiznu. Jako běše Boh Knjez jich požohnował ze wšelakim kublom, njezabuchu na svojich bratrow a swoje sotry doma. Pétr Mlonk na příklad wupraji džak serbskeje wudowy za podpjeru z Awstralije ze scěhowacymi słowami:

Tak praju nětk džak wutrobny
za wšitke dary, kotrejž wy
tam daloko z Awstralije
hač dotal na mnje slali scě.

Haj, z daloka, z Awstralije,
mój Boh mi pomoc poslał je,
hdžež sej ja chuda wudowa
ju ženje njebych nadžala.

A Boh, naš Knjez, tón žohnuj was
a wšitkich wašich kóždy čas,
wón spožč wam strowosć wob-
stajnje.
trošt, zbožo, radosć, wjesele.

Wopyt z ČSR

Srjedu, 5. 10. 55, běštaj hosćej z ČSR mjez nami, generalny inspektor slowakskeje cyrkwyje Žiak a superintendent Cymorek z Čěskeho Těšina.

Serbscy fararjo a někotři lajicy běchu so na Michalskej farje w Budyšinje zešli z wažnymaj hosćomaj. Farar Wirth-Njeswaćidlski poda zawodny referat. Potom porěča knjez generalny inspektor Žiak, kotryž je zdobom město-předsyda čěskoslowakskeho parlamenta. Won nam wosebje rozložil, kak wón wobej funkciji, cyrkwinski a politisku, porno sebi wukonja. Jadriwy přednošk našeho

Drježdžany. Hdyž widźimy ptačata čahnyć, hdyž lisćowcy žo'ći so štom, potom mamy w Drježdžanach nazymsku Božu službu w lubej maćernej rěči. Tak tež lětsa dnja 25. požnjeńca. Crjódka starých swěrných Serbow běše so zaso zešla. Haj, stari Serbja su tu zwjetša, najstarši mjez nimi naš bratr Kerk ze swojimi 90 lětami. Tón raz běše k nam přichwatał wodžer našich serbskich Božich službow, k superintendent Mjerwa. Po wuspěwanju kěrlušy dowěry: Ach poruč Bohu swěru swój puć a zrudobu. předowaše nam z wutroby wo njetrjebawšich a wo woprawnjenych starosćach. Po předowarju stupištaj k woltarnej starce a starušce, našej lubej Vogelec mandželskej, zo by jeju duchowny požohnował. Měještaj swój zloty kwas. Nutrnje sluchachmy na wutrobne słowa duchowneho, a hnući zhladowachmy na jubilejneju mandželskeju, kiž do najswěrnějšich serbskich kemšerjow słušataj. Njeh jimaj hišće dolho pozłocuja žiwjenje mile

lubeho hosća bě nam wšěm jara wažny. Předewšěm nas zajimowaše jeho dowěrliwy optimizm. Škoda, zo běše jeju wopyt tak jara, jara krotki, wot 10.30 hodž. do 12.05 hodž. Wjele prašenjow nas potom při rozmołwje mjez nami zaběraše, ale hosćej tu wjace njeběštaj a sami na nje žanych spokojacych wotmołwow nje-wěmy.

Lěta dolho smy na tutu poldrahodžinsku rozmołwu z ewangeliskimi bratrami z ČSR čakali. Hač budže nam hdy zaso tajke a snano něšto dlěše zetkanje spožčene?

W.

pruhi wječorneho s'ónčka! Kaž přeco zeńdžechmy so po kemšerju w cyrkwinski žurli při šalce kofeja, hdžež nam k superintendent po swojim ludowym přećelnym wašnju něšto z našeje Łužicy — domizny — powědaše, zwjeselaceho ale tež nas zrudzaceho. Po přeću kemšerjow zaspěwašej knj. Wojnarjec a naša sotra Marja Stephanowa rodžena Sudakec dwojohłosnje hišće raz Handrija Zejlerja krasny spěw: Ha widžu-li ptačata čahnyć, kiž běše hižo Božu službu porjeńšił. Rozžohnowachmy so w nadźiji, zo so wšitcy strowi zasowidźimy při přichodnych serbskich kemšach, kiž budžeja, da-li Boh, 2. njeđzela adwenta.

R. Z.

Njeswaćidlo. 14. njeđzela po swj. Trojicy, 11. 9. swječachmy potajkim lětsa swój žnjowy džakny swjeđen.

Na 50 centnarjow darow běchu wosadni za domy znutřkowneho misijonstwa w Drježdžanach nawdali, předewšěm rožku a pšencu, ale tež něšto mała bėrnaw, jabłukow, gurkow a druhu zeleninu.

Woltarnišćo běše krasnje z wjele kwětkami wupyšene.

Z Rakec. Za Rakecy běše 18. njeđzela po swj. Trojicy, 9. 10. 55. radostny džen. Možachu tola na swjeđenskich kemšach svoj rjenje ponowjeny Boži dom znowa poswjećić. Na serbskich kemšach, kotraž so rano we 8 hodž. započachu, předowaše superintendent Mjerwa-Bukečanski na zakładze Jez. 26. 2: Wotewrće wrota, zo by začahnył prawy lud, kotryž wěru wobarnuje. Nahladna syla kemšerjow bě so zešla, zo by z wutrobnej nutrnosću tele jadriwe předowanje slyšała. Na němskich kemšach předowaše farar Fleischer z Lipska. Popołdnju běše potom hišće swjeđenska zhromadźizna w cyrkwi, kotraž běše tohorunja derje wopytana. — Cyrkwej ponowić, to njeje tak lochka wěc. Tak někotryžkuli Boži dom je z ponowjenjom swoju dotatnu rjanosć zhubil. Ale z Rakečanskej wosadu můžemy so wutrobnje wjeselić. Tam je Boži dom z ponowjenjom zawěrnje rjenje dobył. Architekt bě — nam z Njeswaćidla hižo znaty — prof. Oswin Hempel z Drježdžan. Njeh sebi Rakečenjo swój ponowjeny Boži dom z nowej lubosću waža a jón bohaće na swjaty ch dnjach wopytuja!

W.

Klětka w Ketličanskej cyrkwi